

MODULE 3
WUHIBU SO'DOLGU (LESSON PLAN
TEMPLATE)

TUMA :	KARIIDUU :
Bøhisi :	Wuhibu nema :
Bøhimbu nianima :	
Standard alignment :	
Shili malibu :	
Wuhibu piligu :	
Bihi søgbu Tuma	
Bia kam tuma	
Wuhibu buyisibu	

Annex :

Wuhibu sodol'gu shehiranima ni tuma din yen soᅅsi kpehi/pahi wikipedia zuᅅu kariᅅduu puuni.

Baṅsim Vihi Bɔ (knowledge quest)

TUMA : m baṅsim bɔbu	KARIINDUU :
Bɔhisi: wula kan n-yen tooi bɔ lahabali/ baṅsim sheli n-ni bɔra pɔhim zuyu (internet)? Wula ka n-yen tooi evalat lala baṅsim maa?	Wuhibu nɛma :
Bɔhimbu nianima : shikurubihi tɛhima ka sabi bɛ vihigu soya Wikipedia zuyu bɛ yi bɔ baṅsim ka dahin lala baṅsim ŋɔ ka ni tooi zali mali yel'muyisirili	
Standard alignment: shikurubihi ni tooi baṅ nia'suma ni nia'beri Wikipedia zuyu ka zaṅ lala baṅsim ŋɔ ka di lɛbi bɛ baṅsim vihirili.	
Shili malibu : <ol style="list-style-type: none">1. Bɔm yel'muyisirili, tuuni bee yiṅ-tuma din yen che ka shikur lala lahabali maa.2. Bɔm milinsi n-ti yelli ŋɔ “m- baṅsim vihi bɔ” ka bɔ shehiranima ti li.3. Wuligimi lala baṅsim ŋɔ tabibi soli zuyu “m- baṅsim vihi bɔ” k ache ka shikurubihi naali pɔhim zuyu bee ka bɛ printili n-zaṅli tum Yuma.	

Wuhibu piligu:

1. Zaṅmi lala baṅsim n-ti ba tuma, bee vihi bɔ, bee zaṅ-kuli niṅ tuma, din di che ka shikurubihi kpe internet zuyu n-bɔ
2. Che ka shikurubihi tɛhi n-nya lala baṅsim yaɓli n-naai bɛ tuma.
3. Sɔmi shikurubihi ka bɛ zaṅ maɣ'si taba, anfaani mini yɛlmaɣ'sira din be lahabali bɔbu ni pɔhim zuyu, wula nintiyili ka lala lahabali ŋɔ mali, ni bɛ yen niṅ shem n-zoyi lahabali zubu “plagiarism” bɛ tuma shee. Zaṅmi bɛ haṅkali n-labisi Wikipedia ni ka yeli ba bɛ ni zali tum tuma (ka di nyela bɛ tuuli) shem.
4. Zaṅmi ninberi mini ninvela nianima din be module 2 ka yeli a shikurubihi beyen nyari la di zaabe yili bɛ tuma vihibu Wikipedia zuyu.

Nia suma	Nia bieri
1. Din malila kundirihira din mali dihitab'li	1. Di ka kundivihiri sheli
2. Di malila lahababali din ne ka tuhi	2. Di malila warning banner
3. Di baɲsim ya'li kam malila yeɣ'bɔbgu	3. Di malila spelling nini grammatical yelmuɣ'sira
4. Di baɲsim yaɣ'li pe mi ka mali dalim bu	4. Di malila lahabal'kura din lahabali palo polo.
5. Di be dalim yiri yaɣ'yini na	5. Di be jendi mali yeɣ'sheli din mali dihitabli

Guided Practice :

1. Piimi yelmuɣ'siri yini ka di lebi shehirili ka di zaɲ naai tuma ŋɔ ' My knowledhe Quest'
2. Bay'simi lahabali bɔbu wikipedia vihi bɔ adaka ni, a ni yen sabi lahabali niɲ gbaɲ maa ni ka bɔhi a shikurubihi be yem (haɲkali zaɲ kpa nia suma mini nia bieri saria sheɲa be ni nya be tuma maa ni wikipedia

Bia yino kam tuma (individual practice)

1. Tim a shikurubihi maa saha ka be zaɣ'yino kam naai o tuma (worksheet) "my knowledge Quest". Bee be ni tooi tum li bɔɲ bɔɲ ni (pairs/groups)
2. Dihitabli ni be zaa bɔ niasuma ni niabieri dariza be maɲmaɲa ka ni tooi bɔ di shee be yi ti bɔri li.
3. Bɔm sɔɲsim n-ti shikurubihi, be yi tumdi be tuma maa.

Wuhibu maɲmaɲa (Demonstration of learning)

1. Bɔhim a shikurubihi deei be tuma naabu gbana (worksheet): ŋmaamili anfooni bee ka a screen cature li.
2. Che ka bihi ayi bee ata (2-3) tɔɣ'si so'sheɲa be ni doli: wula sɔɲsim ka be nya? Yelmuɣ'sira dini m-paaba? Nianima dini ka be lee tooi nya be tuma maa shee, Wikipedia nyela piini vielli ti ba be tuma maa ni?
3. Sɔɲ jehi bee n-kɔli vaai be tuma ma aka bɔ sɔɲsim ti ba yaɣ'sheɲa be ni bɔra.
4. Zaɲ wuhi salo a shikurubihi maa tum a shikuru yaɣ'li ni, virtual notice board zuyu.

History

Tuma: Duni n-lee be a buku karindili puuni	Curriculum Alignment:
Bɔhisi: Duni lee zani/m-be bukukarindili ni? Duni n-lee kani? Bɔ n-lee duhiri nira yuli ?	Resources :
Lesson summary: shikurubihi kpem wikipedia zuɣu n-ti nam ninvuyɣu zuɣu/gahindili ŋun yuli ka be buku karindili puuni.	

Nianima: Shikurubihi tu ni be tooi yihi/bɔ lahabal'sori ni history bukuni ka zaŋ wikipedia n-vihi ninvuyɣu timsa be zileli ni ban yuya ka be buku karinda puuni.

Shili malibu:

- Labi vihi buku karindili sheli a shikuru bihi ni mala history bɔhimbu ni
- Lihi nya sayili/yɛlmuy'sira ninvuy'timsa lahabali nahingbana: gender, nationality, racial identity, mother tongue etc.
- Nammi yayili n-wuhi sayili sheŋa be ni ŋmaai bahi n-ti a shikurubihi ka be naali. Ti yi zaŋ ti zaɣ'ning gender gab kam shehira, a grid maa ni tooi ŋmani din do gbunni ŋɔ.

Women featured in my history textbook	Men featured in my history textbook

- Nammi yay'sheli n-ti ninvuy'timsili/zuɣu ŋun yuli bee taarihi ka history buku karindili ni ka di lebi ŋmahinli n-ti a shikurubihi.

Wuhibu Piligu:

- Bɔhim shikurubihi ka be wuhi yuya zaŋ jendi ninvuy'timsa be tingbana/andunia yili. Pilimi shehira sheŋa n-ti b aka di sɔŋba ni piligibu kalimi li n-niŋ zaŋ wuhi salo yay'sheli bee virtual board ni.

- Bøhim ba be yi ni tooi nya nahingba'yinsi ninvuy'u'sheb be ni ni gahim njo ka labsi be hanjali na ban ka di puuni. Dim boho paya ba/dabba n-zooi yuya njo ni? Wula yem/hanjali ka a shikurubihi njo lee nyali/bohim li? Bo n-lee she ka lala niriba njo lee nin n-nye yu'duu njo.
- Kpahimmi yelkpana maa yeltaya njo
- Zanmi tuma njo nianima n-wuhi bihi.
- Ti yen lihiri nys nuni m-be yeltay' njo puuni ni nuni n-kani ti history karinbuku ni. Ti yen pahila ban yuya kani lahabaya ban nye ninvuy'timsa ka nye ban pili vihigu Wikipedia zuyu ni yay'sheja din pahi pohim zuyu.

Guided practice: zanmi bihi hanjali bee teha n-labsi be history buku karinda ni ka bohi ba ni be ni tooi nya yu'sheja/ninsal'sheba be ni sai ma yuya tuma din gari la ni.

- Zanmi a ni nam grid sheli la n-wuhi ba ka che ka be kali yu'sheja din be di ko ka che be ni di nya sheja be buku karinda ni. Shehira

Pay'ba ban yuya be history buku ni	Dabba ban yuya be history buku karindili ni

- Che ka a shikurubihi zan be ni nya bee n-sabi answer sheja maa m-may'si o kpe dini. Che ka behi ayi bee ata (2-3) zan be hanjali n-wuhi taba zan wuhi class maa zaa.
- Piimi ninyu timsi'yino nun taarihi ka be buku karindili ni ka buyisi a ni yen vihi bo be taarihi/yeltaya Wikipedia zuyu shem.
- Kahigimi Wikipedia zuyu yay'sheja din mali dariza/sansim tuma njo yayili

Shehira: lead section, kundi vihira, internal links

- Zanmi taarihi sheli a ni sabi jendi niyutimsili din ka buku karindili puuni la n-wuhi bihi.
- Toyisi ti shikurubihi be ni yen tooi nam be manmaja: lahabali kpani sheli di nit u ni di mali, babbu bal'sheli din bora, din wuhiri ni Wikipedia ni tu ni nye tuuhi shem, ni tooi pohim zuyu yay'sheja be ni tooi vihi bo lahabali

- Teema: di yi niŋ ka lala ninvuy'timsa ŋɔ lahabaya ka Wikipedia zuƴu, sɔŋ mi a shikuru bihi pɔhim zuƴu yay'sheŋa ka di nyela so'yinsi ma aka be doli.

Bia yino kam tuma (individual practice)

- ❖ Yelimi sa shikurubihi ni saha pa paaya ni be maŋmaŋa bɔ ninvuy'timsa lahabali sɔri (missing information) be bukukarinda ni.
- ❖ Che ka be piigi/bɔ be maŋmaŋa ni mi ninvuy'timsi sheba be ni bɔra ni be zaŋ pahi be bukukarinda ni. Di ni tooi nye be layim yuli tuui.
- ❖ Timi a shikurubihi saha ka be vihi bɔ lahabaya pɔhim zuƴu
- ❖ Sɔŋmi ba sabbu bal'sheli be ni tooi zaŋ sabi, so'viela din ku ka tayiba k ache lahabal zubu (plagiarism) yay'sheŋa be ni tooi vihi yay'ikipedia zuƴu ni din pahi pahi.

Wuhibu buyisibu (demonstration of learning)

- ✓ Che ka shikurubihi zaŋ wuhi a taarihi sheŋa be ni nam. Di ni tooi wuhi bɔŋbɔŋ bihi ni, kpee ni kpee ni, bee kariŋ duu zaa tooni zaŋ wuhi.
- ✓ Che ka shikurubihi labi tehi so'sheŋa be ni di doli maa yaha. Be ni niŋ shem n-tooi nya/pii ninvuy'timsa maa, be ni doli so'sheli m-bɔ lahabali pɔhim zuƴu, be ni bɔ so'sheŋa m-bo dihitablin-ti lala baŋsim/lahabaya ŋɔ, be ni tehi ka zaŋ lahabal'sheŋa m-pahi be tarihi nima ni, ni yen/haŋkali sheŋa be ni nya be tuma maa ni.
- ✓ Zaŋmi a shikurubihi maa tuma n-wuhi salo a shikuru baŋsim yay'li, virtual notice board, class pin terest board ni din pahi pahi.

Science

Tuma: clickibu bunu ko	Curriculum alignment
Bɔhisi: wula ka a niŋda n-nyari/deeri baŋsim/lahabel pala internet zuyu? Wula ka lahabaya yay’balbu tooi gɔhiri taba?	Wuhibu nɛma: computer, tangalimia, internet access, buku sabirili etc.
Wuhibu kol’vaai: che ka shikurubihi vihi baŋsim yay’pɔhim zuy wikipedia yayili ka di nyla clikibu bunu to sɔŋ n-nya lahabal’/baŋsim pala internet zuyu	
Nianima: shikurubihi tu ni be tooi baŋ/nya lahabaya din be pɔhim zuyu nyɛla din gohi hyperlinkinima ni di vihibu chaŋ di tab’polo	
Shili malibu: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Piimi wikipedia baŋsim dibaa ata bee anahi a science baŋsim ya’li (topics) bɔkoi wuhibu puuni. ✓ Labilihi lala baŋsim yayili ŋɔ ka dihitabli ni di nyɛla wikipedia baŋsim puuni sheli ka lahi mali baŋsim din mali dariza. ✓ Nammi tubuli n-ti shikurubihi ka be sabi/yaai be tuma niŋ 	

Article	Click 1	Click 2	Click 3	Click 4	Final click

Wuhibu piligu:

- Zaŋmi bɔkoi ŋɔ wuhibu yayili n-wuhi a shikurubihi
- Zaŋmi wikipedia n-wuhiba lahabali bɔbu search bar zuyu
- Wuhibi ba Wikipedia baŋsim yayili shehirili sheli a ni yen wuhi maa ka di di nyɛla be zaŋla search bar.
- Buɣisimi baŋsim maa yay’balibu balibu ni lahabal’sheŋa be ni tooi nya.

- Dahi hyperlinks zuƳu: buyisimi vihibu Wikipedia zuƳu zaƳ jendi hyperlinks, lahabaya ni goligoli tab'shym ka di nyabu ku niƳ tom encyclodia zuƳu, lahabal'pal sheƳa a ni nyara, ni di sɔƳsim/pahigu zaƳ ti a baƳsim lala euhibu yay'li maa.
- Kahigimi wɔliginsim din be internal links mini external links. KpaƳsim ba Wikipedia n-nye tuuli baƳsimbɔbu yyili a yi bɔri lahabali

Guided practice

- ✚ ZaƳmi charti sheli a ni nam maa n-wuhi bihi ma aka yeli ba ni be yen sabilimi be vihigu maa wikipedia zuƳu
- ✚ Tiri wuhi zalkpana maa: Tuma bee baƳsim dibaata bee Anahi ka be na yen pili tumbu, be ni tooi pili baƳssim Ƴɔ karimbu ka naan yi nil ahi tooi yooi yay'sheli be suhi tooi clickila bunu ko. Bunu clickibu nyaƳa, di tu ni be che browsibu.
- ✚ Che ka be sabi baƳsim yay'li kam yuli be ni yooi/kpe clickibu yim kam zuƳu. be ni tooi yaai lala link Ƴɔ baƳsim yay'li, n-sabi di yuli sɔƳ bee ka be screen shot li
- ✚ Bɔhimi ba be ni nya haƳkali bee yem shem yay'li kam be ni yooi.
- ✚ Che ka a mini ba tum tuuli tuma maa nangban yini.
- ✚ ZaƳmi a tuma m-may'si shikurubila tuma

Bia yino kam tuma (individual practice)

- Timi bihi saha ka be maƳmaƳa vihi bɔ lahabaya ka sabi be tuma sɔƳ.
- Timmi ba nuu be yi ti bɔri sɔƳsim.
- KpaƳsimi bihi teha mini be maƳmaƳ yiko puni tuma ni be ni yen tooi kpaƳsi be vihigu milinsi shem

Wuhibu bayisibu (demonstration of learning)

- Bɔhimi a shikurubihi ka be bahi naai be tuma chartinima zuƳu ka zaƳ wuhi/kahigi ti salo.
- Wuhibi na yay'bɔbɔgu: ba yay'bɔbɔgu: creating a sideshow, a collage, a word cloud, an infographic ni din pahi pahi.
 - Pumi shikurubihi niriba ayi ayi bee bɔƳ bibihi ka che ka be zaƳ be hƳkali bee baƳsim m-may'si sheƳa be ni vihi gili.
 - Layimmi shikurubihi maa nangban yini ka ache ka bihi ayi bee ata (2-3) tɔyisi/kahigi be bɔimbu maa shee nasara: BaƳsim yay'li maa daa bala ni baƳdu? Anfaani bee sɔƳsim bɔ ka be nya? Bɔ ka be di tehi ni be nil ahi

nyam-pahi? Haɲkali dini ka be nya be tuma maa shee lahabali bɔbu pɔhim zuyu (Web)

Social Studies

Tuma: Dmarisi zaɲ ti **curriculum Alignment Wikipedia**

Bɔhisi: a ni tooi wuhibu nema: mali dihitabli n-ti computer tangalimiya, lahabali kam a ni internet gohibu, buku karinda pɔhim zuyu? Sabirih, sabbu nema

Wuhibu kol'vaai: che ka shikurubihi dahim/zahim Wikipedia zuyu baɲsim ka ti li dariza/kpaɲmaɲa zaɲ jɛndi ɲmarisi behisi.

Nianima: di tu ni shikurubihi tooi zahim wikipedia baɲsim dariza ka kahigi be ni tooi zaɲ lal baɲsim kahigibu ɲɔ m-may'si lahabaya/baɲsim sheɲa be ni deer/nyari yay'sheɲa gba pɔhim zuyu.

Shili Malibu:

- Zaɲmi slide bee graphic representation zaɲ jɛndi ɲmarisi tab'garibu polo
- Lala baɲsim ɲɔ yay'sheli din mali neesim ?
- Lala baɲsim yay'li ɲɔ mali dihitabli di bi gaɲ yay'sheli ?
- Lala baɲsim yay'li ɲɔ mali kundi vihira bee shehiranima di paai anu bee garibu?
- Lala baɲsim yay'li ɲɔ nyela din mali lahabali pala bee be ni lahi pahi baɲsim pala sheli zuyu?
- Zaɲmi ɲmarisi zaɲ may'si tab maa lebi a maɲmae soɲsim : che ka parameters ɲɔ mali kahigibu bee zay'gaɲa, etc.
- Piimi wikipedia zuyu lahabali sheli din mini n'a ni yen wuhi sheli bakɔi maa mali niɲgbuna ni taba ka a zaɲli n-ti shehiranima.

Wuhibu piligu:

- ✚ Soɲmi a shikurubihi ka be labi tee vihi bɔ pɔhim zuyu be yi ti nbɔri baɲsim sheli shee. Che ka be dahi: yay'dini ka be tooi kaari waawaayili ? daliri dini zuyu ? lahabal kpani dini ka be lee nya ? wula ka be ni mali dihitabli ni lahabal'sheɲa be ni nya ɲɔ mali dihitabli ?
- ✚ Yaami haɲkali/yem kam din jɛndi yeltɔya kpana ni yi tɔhigu maa ni n-soɲ.
- ✚ Bɔhimi v bɔhisi zaɲ jɛndi be ni zaɲdi wikipedia n-tumdi tuma polo : Bukaata bɔ ka b. lee mali baɲsim sheli be ni nyari/deeri ɲɔ n-tumdi tuma ? dini n-lee nye wikipedia basim yay'yay ? be ni tooi mali dihiyabli ni baɲsim sheɲa be ni nyari/deeri wikipedia zuyu?

✚ Deemi be haṅkaya ḡ ka bɔ kahigibu bee sɔṅsim ti ba be yi ti bɔri li.

Guided practice:

- Zaṅmi ḡmarisi zaṅ may'si tab'ḡɔ n-pili ka di nyela din yen sɔṅ bihi ka be zahim lahabaya be ni nya wikipedia zuyu
- Zaṅmi wikipedia baṅsimyay'sheli ani pii ḡɔ ka di lybi shehira n-ti ba.
- Zaṅmi a bihi maa n-zɔ n-gili so'sheṅa bee ḡmarisi/ḡmariga kam behigu ka kahigi tiba amii lala baṅsim tu ni di mali ḡmariga bee di bi tu ?

Bia yino kam tuma (individual practice)

- Sɔṅmi a shikurubihi ka be pii Wikipedia zuyu baṅsim yini bee ayi n-bo dahimbu bee zahimbu n-ti li.
- Che ka bihi sabi be haṅkali zuyu, slide zuyu, infographic bee ka be yaai sabbu be bukusabira ni.
- Timi ba saha pam ka niṅ vihisi maa zaṅ jendi lahabali ma aka a lee bɔ sɔṅsim be yi bɔra.

Demonstration of learning

Wuhibu Buy'sibu

- ❖ Che ka bihi zaṅ be haṅkaya bee baṅsim n-wuhi taba ni ḡmarisa zaṅ may'si taba.
- ❖ Kpurimi bihi ka be tehi ni bɔhim baṅsim sheṅa pɔhim zuyu: pubu maa bee zaṅ may'si maa mali sɔɛsim din yen bɔ dahimbu n-ti lahabal'sheli be ni nya maa? Be ni tooi zaṅ lala soli ḡɔ n-vihi yay'sheṅa ha m-bɔ baṅsim di zuyu? wula zuyu?

Yaami haṅkali/yem sheli a ni nya/deei ka zaṅliu m-maysi tuuli tuma la. Sɔṅmi bihi m-bɔ kahigibu din be lahabal'sheli be ni lab'ri neeri/ m-pahiri sheli ni ka di mali aadalchi ka lahi mali dihitabli ni yay'sheṅa din zaṅ tum tuma maa.